

Reguly Antal Műemlékkönyvtár, Zirc

Szerkesztette és fotók: Faludi Viktória

A Bakony fővárosában csodálatos nyomdászattörténeti emlékeket őriz a Reguly Antal könyvtár, ahova a „A művészet plakátjai című kiállítás” eredeti nyomatai csábítottak minket. A kiállítás 2012. április 4-étől szeptember 2-áig volt látható. (Ezt honlapunkon még nyáron ajánlottuk.) Aki nem láthatta az időszaki kiállítást, annak sem kell nagyon szomorkodnia, mert az állandó kiállításon lélegzetelállító ősnymtatványokat és pompás kötésű könyvmatuzsálemeket vehetnek szemügyre az ide látogató érdeklődők. Németh Gábor könyvtárvetítő főként a művészeti képzésben részt vevő diákok számára múzeumpedagógiai foglalkozásokat is tart a szakszerű tárlatvezetésen túl. Reményeink szerint, a kiállítás hamarosan az Országos Műszaki Múzeum gyűjteményéből származó szedőszekrényrel és kéziszajtóval bővül, ami az oktatás szemléletességét is növeli majd.

A könyvtár a ciszterci rend gyűjteménye. III. Béla király 1182-ben adott letelepedési engedélyt és birtokot a Clairvaux-ból érkezett szerzeteseknek. A Bakony hegység központi medencéjében a középkorban épült monostoroknak – a feltételezések szerint – gazdag könyvtára volt, amely a török terjeszkedés és a végvári harcok során

azonban a monostorral együtt elpusztult. Az apátságot az 1700-as évek elején újra alapították a sziléziai Heinrichau-ból érkezett szerzetesek, és a középkori köveket felhasználva egy új egyemeletes barokk apátságot építettek. Ebben helyet kapott egy könyvtárterem is, amelynek az állományát a Sziléziából hozott könyvek

képezték. Az első, 1815-ben készített kézíratos kötetkatalogusban 2135 művet soroltak fel 4157 kötetben.

Az állomány nagyarányú növekedésére a 19. században került sor, amikor a ciszterciek felvállalták a tanítás feladatát is. Az apátok felismerve, hogy működésükhöz és tudományos munkásságukhoz szükségük van széles körű ismeretekre, nagy gondot fordítottak a könyvgyűjtemény fejlesztésére. Ekkor került a könyvtár állományába több tudományos értékű magángyűjtemény, például Hoffmann József székesfehérvári orvos és Fejér György történettudós hagyatéka.

A könyvtár állományát 1857-ben költöztették a pazar berendezésű nagyterembe. A 19. század végére az állomány gyarapodása szükségessé tette egy újabb, de egyszerűbb bútorzatú terem megnyitását. Ekkor a modern könyvtári szempontok miatt az állomány régi rendjét megbontották, és új raktározási rendet vezettek be. A könyvtár nagyarányú és tervszerű fejlesztését hozzáértő könyvtárosok végezték. Nekik köszönhető, hogy a század első felében már mintegy 65 000 kötet könyv és folyóirat állt a szerzetesek és a környékbeli értelmiség rendelkezésére.

A második világháborúban egy vadászrepülő ütközött a nagyterem tetőszerkezetének, ezzel komoly károkat okozva a bútorzatában és az állományában. 1950-ben, többek között, a ciszterci rend működését is betiltották Magyarországon. Szerencsére az akkori művelődésügy irányítói fölismerték a gyűjtemény kultúrtörténeti jelentőségét, műemléki jellegét, ezért úgy döntöttek, hogy a könyvtárat eredeti helyén érintetlenül kell megőrizni. 1953-ban a könyvtár felügyeletét az Országos Széchényi Könyvtár vette át, és nevezték el Zirc leghíresebb szülöttjéről, Reguly Antalról. 1989-től élnek újra ciszterci szerzetesek az apátság falai között, azonban a műemlékkönyvtár gondozását továbbra is a nemzeti könyvtár látja el.

A könyvtár 70 ősnymotatványt, közel 400 antikvát tudhat magáénak, melyek közül több csak Zircen található meg Magyarországon. Az állomány tematikailag rendkívül színes, a teológiától a történelmen át a fizikáig számos tudományág képviselteti magát.

A könyvtár állományát, a háborúkat és nehézségeket leküzdve, századokon át folyamatosan bővítették. Témák szerint tükrözi egy szerzetes tanító rend igényeit. Teológia mellett történelem, irodalom, természettudományok, de a segédtudományok is képviselve vannak.

A Reguly Antal Műemlékkönyvtár ritkaságai közé tartozik a Thuróczy Krónika 1488. augsburgi kiadása vagy az úgynevezett Schedel Krónika 1493-ból, Nürnbergben Koberger nyomdájában készült fametszetekkel gazdagon díszített német nyelvű kötete.

A magyar anyagból kiemelkedik Werbőczy István Hármaskönyvének Heltai Gáspár által 1571-ben Kolozsvárott nyomtatott magyar nyelvű kiadása. 1656-ban, a Londonban kiadott 9 nyelvű, 7 kötetből álló biblia, a 18. századból a 64 kötetes Zedler-féle Universal Lexikon német nyelven, a 19. századból jelentős a Flora Universalis 47 kötete, mely az akkor ismert összes növényt kézi festésű ábrákkal mutatja be.

A magyar anyagot Petőfi, Kossuth, Széchenyi és több más magyar író művei képviselik. Nagy értékű a könyvtár folyóiratanyaga is. Megtalálható többek közt a Kossuth által szerkesztett Pesti Hírlap hiánytalan sorozata.

A Reguly Antal Műemlékkönyvtár nemzetközi szinten jegyzett magyar kulturális érték. A könyvtár csak idegenvezetéssel látogatható.

Az intézmény manapság kettős feladatot lát el: ♦ múzeumként a látogatók, szakszerű idegenvezetés segítségével, Magyarországon egyik fontos kultúrtörténeti emléket ismerhetik meg.

♦ szakkönyvtárként az értékes régi könyves állományával, külön olvasóteremmel várja a kutatókat.

A Műemlékkönyvtár nemzetközi szinten jegyzett magyar kulturális érték.

Nyitva tartás: március 15-étől november 14-éig: keddtől vasárnapig 9–12 és 13–17 óra között, november 15-étől március 14-éig: keddtől péntekig 10–12 és 13–16 óra között.

8420 Zirc, Rákóczi tér 1., telefon: 06 88 593 800

Forrás: www.oszk.hu, www.zirc.hu